

Es caracteritza per la crítica constructiva i el bon humor. Un bon humor que no significa que hagi tingut una vida fàcil. Nascuda el 1943, pertany a una família republicana represaliada, conscient d'haver perdut la Guerra Civil; ha viscut els esdeveniments del Maig del 68 —la il·lusió i la decepció—, ha fet crítica i autocrítica d'algunes aspiracions de l'esquerra d'aquells anys que sortosament no s'han fet realitat. És una persona optimista i esperançada en el futur de Catalunya i d'Espanya. Aquests són alguns trets de la personalitat d'Anna Cabré.

Pel seu talent i el seu tarannà és clar l'honor que representa per a l'IEC poder comptar a partir d'avui amb una persona com l'Anna Cabré entre els seus membres.

Text llegit per la senyora Carlota Solé i Puig en el Ple del dia 22 de febrer de 2010

SECCIÓ FILOLÒGICA

Membres numeraris

Joaquim M. Puyal i Ortiga

Joaquim Maria Puyal i Ortiga va néixer a Barcelona el 1949. Es va llicenciar en filologia romànica per la Universitat de Barcelona a començaments dels anys setanta. La seva tesi de llicenciatura va versar sobre el llenguatge esportiu aplicat als mitjans de comunicació. La cosa ve de lluny.

Posteriorment amplià els seus estudis amb una llicenciatura en ciències de la informació a la Universitat Autònoma de Barcelona. Des del 1976 ha desenvolupat tota la seva carrera periodística a la ràdio i la televisió en llengua catalana a partir del convenci-

ment que la feina del periodista podia contribuir de manera decisiva a la normalització lingüística, després dels quaranta anys de repressió del règim franquista.

La ràdio

Des del 1967, amb divuit anys, va començar una llarga estada professional a Ràdio Barcelona. Va acceptar de fer retransmissions esportives, des de combats de boxa des del Gran Price o al Palau d'Esports, fins a retransmissions de futbol, vora cinc-cents, en castellà. La seva manera de narrar radiofònicament ja començava a ser diferent: una manera de fer seriosa, rigorosa, polida, que contrastava, i encara avui contrasta, amb l'estil barroer i cidaner que molts consideren inherent a la retransmissió esportiva.

El 1976 va presentar a la Cadena Ser un projecte: «Futbol en català». Amb el patrocini de La Caixa, que va ser la manera més astuta de provocar-ne l'aprovació ja que aquesta entitat sufragava totes les despeses del programa. Després d'uns quants mesos de proves en circuit tancat, amb l'ajut de Jordi Mir, amb qui repassava les emissions i valorava la manera de construir un llenguatge àgil, amè, ric, dinàmic i dins dels paràmetres normatius, després de nombroses consultes a especialistes i a gent amb criteri, després de retocs en la creació o recuperació d'un seguit d'expressions i d'un vocabulari bàsic despulat de castellanismes, el 5 de setembre de 1976, Puyal va retransmetre un Barcelona - Las Palmas en català. Va ser la primera retransmissió en català d'un partit de futbol des de la República. El resultat, aquella naturalitat lingüística que sembla improvisada de tan viva. Tots sabem l'esforç que costa arribar a expressar-se d'una manera despreocupadament improvisada. El programa va assolir ràpidament una gran audiència, cosa que denota l'habilitat de Puyal per a percebre què fa falta al nostre entorn social.

L'any 1985 es va incorporar a Catalunya Ràdio. En senyal del desig de normalització, el programa es va dir *Futbol a Catalunya Ràdio*, sense referència a la llengua. Fa més de trenta-tres anys, doncs, que Puyal no ha deixat de narrar en català tots els partits oficials disputats pel FC Barcelona. La cota d'acceptació és tan àmplia que sovint, als comentaris dels dilluns, la gent parla del que ha dit el Puyal quasi més que no de les incidències del joc. Puyal, sense pretendre-ho, converteix la comunicació en un objectiu final.

La televisió

La popularitat i el prestigi de Joaquim Maria Puyal es deu tant a la seva tasca radiofònica com a la seva presència en la televisió com a creador, productor i presentador de diversos programes, sempre en llengua catalana, i amb un fort arrelament d'audiència.

Va iniciar la seva carrera als estudis Miramar, al circuit català de Televisió Espanyola. El 1977 va crear el programa *Vostè pregunta*, un format inèdit en l'àmbit nacional i estatal. Entrevista a una personalitat amb el suport d'un reportatge audiovisual; i intervencions telefòniques de l'audiència, en conversa amb el presentador i l'invitat.

L'any 1985 es va incorporar a Televisió de Catalunya per dirigir i presentar, a TV3, el programa *Vostè jutja*, amb la clara intenció de marcar una continuïtat amb el programa anterior. *Vostè jutja* va ser una revolució televisiva que implicava clubs socials de la Caixa de Catalunya repartits per tot el país i la presència de l'inefable Rafeques, cada setmana en un mercat diferent de Catalunya. Puyal va gosar fer un programa d'entreteniment familiar on implicava tot el país, basat en la discussió sobre problemes ètics i socials i d'escala de valors que presentava en uns curts de ficció. I hi parlava de la llengua; no sé si recordeu els paranys lingüístics dels curts, que la gent, a casa, jugava a caçar. La resposta en audiència i prestigi va ser espectacular.

El 1989 va estrenar a TV3 el programa *La vida en un xip*, que va estar en antena fins al 1992. Va eixamplar l'ús de la ficció televisiva fent una simbiosi molt curiosa entre la ficció dels personatges de *La Granja* amb la realitat que s'estava vivint el mateix dia d'emissió del programa. Els temes dels més de cent quaranta programes que es van emetre de *La vida en un xip* estaven relacionats, en la seva majoria, amb les actituds humanes, el país, la llengua, l'educació, la sanitat, etc. En aquella època es podia fer televisió sobre coses sòlides i es podia guanyar en audiència.

A instàncies de TV3 va crear també un programa d'entreteniment, *Tres pics i repicó*, un concurs on participaven famílies senceres, on es posava a prova l'agilitat mental, la cultura, la intel·ligència de gent que concursava en equip. Gran quantitat dels obstacles en forma de preguntes estaven relacionats amb la llengua. Una continuació d'aquest programa de concurs va ser *El joc del segle*, on, un altre cop, la llengua hi era present com a matèria de contingut.

L'últim programa que Puyal ha dirigit i presentat, per ara, va ser *Un tomb per la vida*, una manera original de fer una entrevista a fons a personatges interessants amb els quals repassava la seva vida. Després encara va contribuir a crear programes per a ser presentats per altres persones. Perquè al mateix temps que ideava programes, tant en ràdio com en televisió, Puyal anava formant professionals amb el seu estil basat en criteri, rigor i

molta exigència. Dels seus programes, de la seva escola, han sorgit noms que després han volat pel seu compte com Antoni Bassas, Xavier Bosch, Marcel Gorgori, Manel Fuentes, Ricard Torquemada, Eduard Boet, Pilar Calvo, Mònica Terribas, etc., i només n'és mento uns quants. I en un altre ordre de coses, també positiu, la quantitat d'imitadors que ha generat la seva feina a la ràdio ha fet pujar el nivell de les retransmissions esportives.

Des del 1997, sense abandonar la ràdio, ha orientat, preferentment, el seu treball cap a l'activitat universitària a la Universitat de Barcelona i la recerca en l'àmbit de la teoria de la comunicació. Són moltes les seves intervencions en col·loquis i taules rodones dedicades principalment a temes de llengua i de comunicació. En aquesta casa, sense anar més lluny, tinc present la seva intervenció en unes jornades sobre «Llengua i norma». I en la faceta de conferenciant, les seves intervencions també han estat nombroses tant en àmbits universitaris com també en els d'altres instàncies culturals.

Distincions

Els anys 1983, 1986 i 1991 va rebre els premis d'Òmnium Cultural per la seva tasca periodística a la ràdio o la televisió. El 1983, rebé el Premi Ciutat de Barcelona. El 1978 va rebre el Premi Ondas de Ràdio; el 1979 i el 1986, el Premi Ondas de Televisió, i el 2004, el Premi Ondas de Ràdio a la Trajectòria. El 1993 va ser guardonat amb la Creu de Sant Jordi. El 1997 va rebre el Premi Nacional a la Projectió Social de la Llengua Catalana concedit per la Generalitat de Catalunya. El 2004, la Generalitat li concedí el Premi Nacional de Radiodifusió, Televisió, Internet i Telecomunicacions en l'apartat de radiodifusió. L'any 2005 rebé el Premi Manuel Vázquez Montalbán, en la categoria de periodisme esportiu.

Ha estat reconegut com a «millor locutor de ràdio» i «millor presentador de televisió» del segle xx, en la votació popular del premi «Els números 1 de les comunicacions del segle xx», concedit pel programa *L'altra ràdio*, de Ràdio 4 i Eutelsat.

El 2005 el Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres li concedí el Premi Ramon Fuster i Rabés per la seva defensa del català als mitjans de comunicació. És possible que hagi rebut més premis que no he sabut rastrejar.

Conclusió

Atesa la importància i la presència creixent dels mitjans audiovisuals en la nostra societat, la figura del comunicador oral adquireix una importància cabdal com a referent i exemple

per al model d'ús de la llengua. Per això, a la Secció Filològica hem debatut, des de fa temps, la necessitat de comptar amb la col·laboració d'un comunicador en exercici, de prestigi professional indiscutible, rigorós en l'ús de la llengua i en l'actitud lingüística.

La indeclinable cura en l'estil i l'afany de millora professional permanent que arrenquen de la consciència de les pròpies limitacions i de les ganes de posar-hi remei, i que tenen la seva base en la seva insubornable consciència de país, sense vendre's, mai, a cap grup de pressió econòmica o política, fan de Joaquim Maria Puyal, al meu parer, i al parer de la Secció Filològica que ara el presenta al Ple de l'Institut, un candidat idoni per a formar part de la Secció Filològica, amb la garantia absoluta de lleialtat a la Secció Filològica i a l'Institut d'Estudis Catalans, tant com a institucions com pels ideals que representen i defensen.

Text llegit pel senyor Joan Martí i Castell en nom de Jaume Cabré i Fabré en el Ple del dia 9 de novembre de 2009

Membres corresponents

Manuel González González

Nascut a Santiago de Compostel·la el 1951, Manuel González González es llicencià en filosofia i lletres (1974) i es doctorà en filologia romànica (1980) a la Universitat de Santiago de Compostel·la. Ell és actualment una de les personalitats conspícues de la lingüística gallega, amb un paper clau en la normativització del gallec.

De la seva múltiple activitat voldria subratllar les facetes de docent, investigador i promotor i dinamitzador de l'estàndard gallec. És catedràtic de Filologia Romànica de la Universitat de Santiago de Compostel·la, deixeble de Constantino García, impulsor dels